

Voor K. Abe & S. Endo

Deze roman is fictie die deels is gebaseerd op feiten.

Ter inleiding

Er is me iets vreemds overkomen, mij en de vrouw met wie ik samenleefde. We zaten midden in een fijn leven. Soms keek ik vooruit en dan zag ik hoe stralend, hoe mooi de wereld was en nog zou worden. Ik had veel angsten, onzekerheden, zorgen overwonnen. Ik had het gevoel dat veel kwesties waren opgelost. We woonden in een huis met onze dochter, we waren al een aantal jaren getrouwd en het leven was zo blij en vrolijk, ik kan het u niet vertellen. Ik kan het wel zeggen, maar dan weet u het nog niet, of ik weet niet hoe ik het goed moet zeggen. Voor ons huis hadden we een tuin met een lattenhek eromheen en een hoge poort. We zaten vaak in de tuin, en er was tijd genoeg voor alles, echt alles. Ik wou dat u zich kon voorstellen hoe het licht daar was, 's morgens, als je het op je oogleden voelde.

Maar er gebeurde iets, iets wat ik niet had voorzien. Ze viel stil, wilde gewoon niet meer praten, en toen was dat leven voorbij. Ik klampte me eraan vast, ook al was het er niet meer, en ik probeerde alles wat maar mogelijk was te begrijpen van zwijgen, van wie er het zwijgen toe doet en waarom. Maar het was afgelopen. Ik moest opnieuw beginnen, en dat betekende allereerst dat ik moest proberen te begrijpen wat er gebeurd was. Zoiets is natuurlijk niet eenvoudig. Geen mens die jou gewoon even kan vertellen wat het is dat je niet begrijpt, niet als het om zoiets vreemds gaat.

Daarom ging ik op zoek naar meer van dat soort gebeurtenissen. Ik ging op reis, sprak met mensen; keer op keer wist ik niet hoe ik verder moest. Ik wilde weten hoe ik ze kon vermijden, de onverwachte problemen die nog komen. Dat was natuurlijk stom. Ze zijn niet te vermijden. Per definitie niet. Maar tijdens mijn zoektocht stuitte ik op de geschiedenis van Oda Sotatsu. En dat leidde

S tot het boek dat u nu in handen hebt. Ik ben blij dat ik het u kan
I aanbieden, en ik hoop dat u er iets aan hebt.

N D S **+**

H Er deed zich een incident voor in een dorp in de buurt van de stad
E Sakai in de prefectuur Osaka. Ik noem het een incident omdat het
T zo uitzonderlijk is. Tegelijkertijd bevat het, zoals u zult zien, ele-
Z menten die het herkenbaar maken voor iedereen die ons aardse
W bestaan deelt. Toen ik erover las, vele jaren nadat het had plaatsge-
IJ vonden, reisde ik erheen om er zoveel mogelijk over op te diepen
G en de hele geschiedenis aan het licht te brengen.

E De meeste hoofdrolspelers leefden nog, en gedurende een reeks
N interviews verzamelde ik het materiaal waardoor ik nu dit ver-
B haal kan vertellen. Om hun identiteit en die van hun dierbaren en
E nakomelingen te beschermen zijn de namen van de betrokkenen
G veranderd. Ter verdere bescherming zijn ook dateringen en soms
O een tijdsduur gewijzigd.

N **++**

Op de hierna volgende pagina's zal ik mezelf zo nu en dan aan-
duiden als Int. of Interviewer of een opmerking plaatsen om be-
paalde situaties toe te lichten. De tekst van dit boek is echter gro-
tendeels ontleend aan interviews die met een cassette recorder zijn
opgenomen. Het boek bestaat uit vier delen: het eerste is het relaas
van verschillende mensen die verbonden waren met (2) Oda So-
tatsu, onder wie familieleden en leden van de hoofdstedelijke (Sa-
kai) en de plaatselijke politie; het tweede behelst mijn zoektocht
naar Jito Joo; het derde is het relaas van (3) Jito Joo; en het vierde is
dat van (1) Sato Kakuzo.

De eerste twee delen zijn noodzakelijkerwijs verhalend, waarbij de gegevens met elkaar zijn verbonden en weergegeven op een soms romanachtige manier (hoewel moeite is gedaan om de bronnen te vermelden). In de laatste delen kon deze tekortkoming grotendeels worden vermeden, aangezien het materiaal zelf toereikend bleek voor de taak die ik mij gesteld had.

Jesse Ball, Chicago 2012

1 _____

De situatie van Oda Sotatsu

Het verhaal, een eerste vertelling

D
E

Oda Sotatsu was in oktober 1977 een jonge man. Hij was in het negenentwintigste jaar van zijn leven. Hij werkte op een kantoor, een import-exportbedrijf, waarvan zijn oom de eigenaar was. Ze verkochten hoofdzakelijk garen. Om dit te kunnen doen, kochten ze ook garen in. Sotatsu hield zich voornamelijk bezig met het inkopen en verkopen van garen. Hij had er niet al te veel plezier in, maar deed het zonder morren. Hij woonde alleen, had geen vriendin, geen huisdieren. Hij had de middelbare school doorlopen en had een kleine kennissenkring. Hij schijnt niet ongeliefd te zijn geweest. Hij hield van jazz en had een platenspeler. Hij droeg eenvoudige, onopvallende kleren, at meestal thuis. Hoe meer een onderwerp hem aan het hart ging, des te minder waarschijnlijk was het dat hij zich erover uitsprak. Veel mensen kenden hem en leefden naast hem, in zijn nabijheid – maar er was slechts een enkeling die kon zeggen dat hij enig idee had wat hij eigenlijk voor iemand was. Ze hadden niet gedacht dat hij überhaupt iemand was. Het leek alsof hij louter was wat hij deed: een rustige dagelijkse afwisseling van werken en slapen.

S
I
T
U
A
T
I
E
V
A
N
O
D
A

Het verhaal van Oda Sotatsu begint met een bekentenis die hij ondertekende.

S
O
T
A
T

Hij had een man leren kennen die Kakuzo heette en een meisje dat Jito Joo heette. Het waren nogal wilde figuren, vooral Kakuzo. Hij zat in de problemen of had erin gezeten. Dat was bekend.

S
U

Wat er gebeurde, was het volgende: op de een of andere manier ontmoette Kakuzo Oda Sotatsu, en op de een of andere manier kreeg hij hem zover dat hij een bekentenis ondertekende van een misdaad die hij niet had gepleegd.

S Dat hij een bekentenis ondertekende van een misdaad die hij niet
I had gepleegd, is vreemd. Het is moeilijk te geloven. Toch zette hij
N daadwerkelijk zijn handtekening. Toen ik hoorde van deze ge-
D beurtenissen en toen ik ze nader onderzocht, kwam ik erachter
S dat hij hier een reden voor had, en die reden is: hij werd ertoe ge-
dwongen door een weddenschap.

H Er waren verschillende beschrijvingen van hoe die avond was ver-
E lopen. Een daarvan was de versie die in de kranten had gestaan.
T Een andere was een versie die verteld werd door Oda Sotatsu's fa-
Z milie. En dan was er nog een derde versie, die van Sato Kakuzo.
W De laatste is overtuigender dan de andere omdat Kakuzo het hele
IJ gebeuren op band vastlegde en hij die opname aan me heeft gege-
G ven. Ik heb hem vaak beluisterd en elke keer hoor ik dingen die ik
E niet eerder hoorde. Je hebt de indruk dat je het leven, het eigenlij-
N ke leven, kunt kennen aan de hand van zijn schijnvoorstellingen,
vanwege het feit dat het eigenlijke leven voortdurend misleidt en
B onthult en daarin consistent is.

E Ik zal u de gebeurtenissen van die avond beschrijven.
G
O
N

De weddenschap

D
E

Toen ik naar de opname luisterde, was het gesprek zo nu en dan moeilijk te verstaan. Er klonk harde muziek. Naarmate de avond vorderde, werd er meer gedronken en het gezelschap praatte vrij snel. De sfeer leek nog het meest die van een café. Iemand (Joo?) staat herhaaldelijk op, gaat weg, komt terug en schraapt hard met haar stoel over de houten vloer. Eerst hadden ze het een minuut of veertig over van alles en nog wat, en toen kwam de weddenschap ter sprake.

S
I
T
U
A
T
I
E

Kakuzo leidde het onderwerp rustig in. In soepele bewoordingen beschreef hij een soort kameraadschap die er tussen hen drieën bestond. Hij deed alsof ze allemaal genoeg hadden van het leven. Joo en hij, zei hij, hadden allerlei dingen gedaan om aan dat gevoel te ontsnappen. Een daarvan was wedden met kaarten, als een geheim spel dat ze met z'n tweeën deden. Hij zei dat als hij verloor, hij zichzelf sneed. Of Joo sneed zichzelf als zij verloor. Hij zei dat ze vervolgens op andere dingen waren overgegaan, elkaar hadden gedwongen bepaalde dingen te doen, om weer het gevoel te krijgen dat ze leefden. Maar waar het steeds om ging, was het wedden, en dat je je leven op die manier in de waagschaal stelde. Vond Sotatsu dat niet spannend? Zou hij geen zin hebben het ook eens te proberen?

V
A
N
O
D
A
S
O
T
A
T
S

De hele avond praatten ze op hem in, Joo en Kakuzo, en uiteindelijk hadden ze hem zover. Ze hadden hem ook gekozen omdat hij hun iemand had geleken die zich zou laten overhalen, die zich tot zoiets zou laten overhalen. En inderdaad, dat bleek zo te zijn; het lukte ze om hem in hun spel te betrekken.

U

Hij en Kakuzo sloten een weddenschap. Die hield in dat de verliezer, wie het ook was, een bekentenis zou ondertekenen. Kaku-

S zo had de bekentenis bij zich. Hij legde haar op tafel. De verliezer
I zou haar ondertekenen en dan zou Joo de bekentenis naar het po-
N litiebureau brengen. Alles wat je in het leven kon voelen, zou zich
D samenballen in dat ene moment, wanneer de weddenschap van
S start ging en je hele leven afhing van het omdraaien van een speel-
kaart. Kakuzo had ook de kaarten meegenomen, en ze lagen op
H tafel naast de bekentenis.

E
T De muziek in het café stond hard. Oda Sotatsu's leven was moei-
Z zaam en had hem niet de dingen opgeleverd waarop hij had ge-
W hoopt. Hij mocht Kakuzo en Joo allebei graag en had een bepaald
IJ ontzag voor ze, en ze waren helemaal op hem gericht en ze wilden
nu eenmaal dat hij dit deed.

G
E Wat er gebeurde was dit: Oda Sotatsu ging een weddenschap aan
N met Sato Kakuzo. Hij verloor de weddenschap. Hij pakte een pen
en ondertekende de bekentenis, die daar op tafel lag. Oda ging te-
B rug naar zijn kleine flat. Of hij wel of niet sliep, weten we niet.

Volgens zijn hospita

werd iedereen in Oda Sotatsu's flatgebouw de volgende ochtend wakker doordat er hard bij Oda Sotatsu op de deur werd geklopt. Toen hij niet snel genoeg bij de deur was, werd de deur ingetrapt. Toen hij niet snel genoeg op de grond lag, werd hij tegen de grond gesmeten. In handboeien en zeer van streek werd hij afgevoerd en naar een busje gebracht. Een getuige die ik sprak zei dat hij niet tegenstribbelde of zei dat hij onschuldig was. Hij ging gewoon rustig mee. De hospita herinnert zich dat hij geen jas aanhad.

De dochter van Oda's hospita

vertelde me:

— Het eerste wat je over Oda moet weten, is hoe aardig hij was en hoe die aardigheid zich helemaal in zijn lichaam verankerd had. Het was geen kwestie van nadenken of beslissen. Hij was gewoon aardig en deed heel vaak de juiste dingen. Om u een voorbeeld te geven – ikzelf was nog niet oud genoeg, maar mijn moeder vertelde me dat toen de vrouw die boven hem woonde, een oude vrouw, en hij was jong, Oda, misschien begin twintig, dat die oude vrouw dus een of ander meubelstuk bij haar thuis had laten bezorgen. Dat ding was te breed voor de deur en kwam klem te zitten in de deuropening en de verhuizers moesten er iets op verzinnen. Het was al laat in de middag. De werkdag zat erop. Ze zouden de volgende ochtend terugkomen. Maar die oude vrouw kon geen kant op. Ze maakte zich erg ongerust. Ze stond daar bij de deur en probeerde naar buiten te gluren voor zover ergens nog een gaatje zat. Ze bleef maar dingen zeggen, van alles en nog wat, maar de werklieden waren al verdwenen. Dus wat doet Oda? Hij gaat naar boven, neemt een lampje mee, gaat aan de ene kant van de deur zitten en praat de hele nacht met die oude vrouw, pas de volgende ochtend gaat hij weg. En weet u, volgens mij was hij niet eens op die vrouw gesteld. Maar zo was hij gewoon. Een aardig joch. Er was trouwens niemand die haar mocht, die oude vrouw.

Opm. Int.

Ik probeer u een tragedie te vertellen. Ik probeer dat te doen op een manier die het minst schadelijk is voor de betrokkenen, de mensen die de tragedie overleefden maar ook degenen die haar in gang hebben gezet.

Oda Sotatsu ondertekende een bekentenis. Het was hem misschien niet duidelijk wat hij deed. Of misschien ook wel. Niettemin zette hij zijn handtekening. De volgende dag, zaterdag de vijftiende, werd hij opgepakt en achter de tralies gezet. Vanwege de gedetailleerde aard van het document, de bekentenis, stond zijn schuld van meet af aan buiten kijf. Toen het proces eenmaal plaatsvond, was het snel gebeurd; Oda Sotatsu deed weinig, in elk geval niets om zichzelf te verdedigen. In de tijd dat hij in afwachting van het proces gevangenzat, en vervolgens opnieuw toen hij in de dodencel zat, probeerde de politie om hem aan de praat te krijgen over de misdaden die hij had bekend. Tevergeefs. Hij hulde zich in een soort tent van stilzwijgen en weigerde eruit te komen.

Oda werd de maanden daarna meermaals bezocht door Joo. Kazuo heeft hij nooit meer gezien.

Ons verhaal gaat verder met informatie die mij verschaft is door politieagenten, gevangenvaarders, priesters, journalisten (die de zaak destijds volgden) en de familie Oda. Op deze manier wordt het verhaal van Oda Sotatsu verteld.

ZEVEN MAANDEN HECHTENIS

S
I
N
D
S

H
E
T
Z
W
IJ
G
E
N
B
E
G
O
N

Vóór het proces	25
Verhoor 1	27
Interview 1 (<i>Moeder</i>)	30
DE NARITO-VERDWIJNINGEN	34
Verhoor 2	35
Interview 2 (<i>Broer</i>)	37
Verhoor 3	40
Interview 3 (<i>Moeder</i>)	43
Opm. Int.	49
Interview 4 (<i>Zus</i>)	51
Interview 5 (<i>Broer</i>)	55
Interview 6 (<i>Broer</i>)	62
Verhoor 4	65
Interview 7 (<i>Moeder</i>)	67
Interview 8 (<i>Moeder</i>)	71
Interview 9 (<i>Vader</i>)	74
Proces	79
Opm. Int.:	
Aangaande de verslaggeving over het proces in de kranten	81
Verslaggeving Proces Oda [Ko Eiji]	83
Verslaggeving Proces Oda [Ko Eiji]	84
Verslaggeving Proces Oda [Ko Eiji]	85
Verslaggeving Proces Oda [Ko Eiji]	86
Verslaggeving Proces Oda [Ko Eiji]	88
Verslaggeving Proces Oda [Ko Eiji]	89
Verslaggeving Proces Oda [Ko Eiji]	90

Ko	91	D E
Interview	93	
Opm. Int.	98	S I
Een kamer als galg	101	T U
Opm. Int: Overplaatsing naar dodencel	103	A
Interview 10 (<i>Broer</i>)	104	T
Interview 11 (<i>Watanabe Garo</i>)	109	I
Foto van Jito Joo	113	E
Interview 12 (<i>Broer</i>)	114	
Interview 13 (<i>Broer</i>)	116	V
Interview 14 (<i>Watanabe Garo</i>)	118	A
Interview 15 (<i>Vrouw van de broer</i>)	123	N
Opm. Int.	124	
Opm. Int.	127	O
Interview 16 (<i>Broer</i>)	128	D
Interview 17 (<i>Broer en Moeder</i>)	132	A
Interview 18 (<i>Watanabe Garo</i>)	136	
Interview 19 (<i>Broer</i>)	140	S
Interview 20 (<i>Broer</i>)	145	O
Document, voorkant: Handgeschreven testament	146	T
Document, achterkant: Brief aan vader	147	A
Interview 21 (<i>Watanabe Garo</i>)	148	T S U

